

Tự đánh giá chất lượng chương trình đào tạo tại Trường Đại học Cần Thơ: Thực trạng và giải pháp

Phan Minh Nhật*, Phan Huy Hùng**

*Ths., Trung tâm Quản lý Chất lượng, Trường Đại học Cần Thơ

**TS., Trung tâm Quản lý Chất lượng, Trường Đại học Cần Thơ

Received: 18/10/2024; Accepted: 25/10/2024; Published: 12/11/2024

Abstract: Accreditation at program level has become an important requirement in the continuous process of quality assurance of education programs in Vietnamese higher education. Not only would the success of self-assessment of a program be likely to ensure a satisfactory external assessment result, but also significantly benefit the program itself for quality improvement. This study was conducted as a qualitative research aiming to identify the factors that would affect the self-assessment process that has been carried out at Can Tho University, a public multidisciplinary university in Vietnam. The findings showed that the factor of “Human resource and Collaboration” was the most vital factor which outweighed the other factors of “Leadership and Monitoring”, and “Instructions and Awareness” contributing to a successful accomplishment of program self-assessment. Based on the pros and cons, five groups of recommendations have been made, suggesting solutions to enhance the effectiveness of the self-assessment process at the university.

Keywords: Accreditation, higher education, program self-assessment

1. Đặt vấn đề

Trong gần một thập niên trở lại đây, công tác kiểm định chất lượng giáo dục đại học và điển hình là kiểm định chất lượng chương trình đào tạo (CTĐT) đã trở thành một yêu cầu mang tính pháp lý đối với các cơ sở giáo dục đại học tại Việt Nam. Kiểm định chất lượng giáo dục CTĐT thể hiện vai trò ngày càng quan trọng trong việc bảo đảm chất lượng đào tạo và thực hiện trách nhiệm giải trình của cơ sở giáo dục đại học với xã hội và các cơ quan quản lý Nhà nước. Quyết định số 78/QĐ-TTg ngày 14/01/2022 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình “Phát triển hệ thống bảo đảm và kiểm định chất lượng giáo dục đối với giáo dục đại học và cao đẳng sư phạm giai đoạn 2022 – 2030” với các chỉ tiêu cụ thể về hoạt động kiểm định chất lượng giáo dục CTĐT cho giai đoạn 2022-2025 và 2026-2030 đã nhấn mạnh tầm quan trọng của công tác này, từ đó cũng đặt ra nhiều thách thức cho các trường trong thời gian sắp tới.

Thực tiễn cho thấy, quá trình tổ chức thực hiện công tác kiểm định chất lượng CTĐT mà tiêu biểu là thực hiện giai đoạn tự đánh giá (TĐG) còn gặp rất nhiều khó khăn thuộc nhiều vấn đề khác nhau, ở cả chủ quan lẫn khách quan. Riêng tại Trường Đại học Cần Thơ, qua gần hơn một thập kỷ triển khai và tích lũy các kinh nghiệm thực tiễn đánh giá chất lượng nội bộ và triển khai kiểm định chất lượng hướng đến

đạt công nhận kiểm định chất lượng CTĐT, nhiều chủ trương và giải pháp mới đã được phát triển, áp dụng nhằm tạo sự chặt chẽ, đồng bộ đối với công tác quản lý của Trường cũng như tạo sự thuận lợi trong việc triển khai thực hiện ở các đơn vị. Các kết quả đạt được trong thời gian gần đây đã thể hiện những chuyển biến tích cực, song vẫn còn có những vấn đề hạn chế mang tính then chốt, có tác động trực tiếp và gián tiếp đến việc triển khai công tác TĐG chất lượng của Trường.

Trên cơ sở nghiên cứu các thuận lợi và thách thức đối với hoạt động TĐG chất lượng CTĐT trong thời gian qua ở Trường Đại học Cần Thơ với các thông tin, dữ liệu ghi nhận được từ quan điểm của đội ngũ viên chức trực tiếp thực hiện công tác này, bài viết đề xuất một số giải pháp để cải thiện chất lượng của hoạt động TĐG chất lượng CTĐT đáp ứng với các yêu cầu thực tiễn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng

Nghiên cứu được thực hiện áp dụng phương pháp chính là phỏng vấn sâu (*depth interview*) đối với những viên chức thuộc các đơn vị đào tạo đã trực tiếp tham gia vào quá trình TĐG CTĐT. Dữ liệu phỏng vấn được phân tích bằng phương pháp mã hóa nội dung theo chủ đề (*thematic coding*), và xác định tần

suất xuất hiện của các chủ đề được mã hóa. Từ đó, kết quả đã giúp xác định ba nhóm yếu tố tác động chính bao gồm: “Nguồn lực và Sự phối hợp” (chiếm 46,77% số nội dung mã hóa), “Lãnh đạo và Giám sát” (27,82%), “Thông tin hướng dẫn và Nhận thức” (25,41%). Các yếu tố này đều chứa đựng những nội hàm được phân loại thành các ưu điểm và hạn chế có tác động đến việc TĐG CTĐT tại Trường Đại học Cần Thơ trên thực tế.

2.1.1. Các ưu điểm

Yếu tố “Nguồn lực và Sự phối hợp”, đặc biệt là các nội hàm mô tả về nguồn nhân lực gồm đội ngũ viên chức đảm trách nhiệm vụ TĐG chất lượng CTĐT, được ghi nhận là yếu tố đóng vai trò cốt lõi nhất trong việc triển khai thực hiện công tác TĐG chất lượng CTĐT tại Trường Đại học Cần Thơ. Các thuận lợi và ưu điểm về nguồn nhân lực được mô tả như sau: Đội ngũ được đào tạo về chuyên môn, nghiệp vụ; Sự nhiệt tình và tận tâm; Sự phối hợp

Bên cạnh đội ngũ viên chức đảm trách nhiệm vụ TĐG, yếu tố “Lãnh đạo và Giám sát” cũng đóng vai trò then chốt trong việc thực hiện TĐG chất lượng CTĐT tại Trường Đại học Cần Thơ. Các tác động từ lãnh đạo các cấp giúp thúc đẩy hoạt động TĐG chất lượng CTĐT thể hiện ở các nội dung sau: Định hướng và mục tiêu; Các chính sách hỗ trợ của lãnh đạo; Kiểm tra và giám sát thường xuyên:

Yếu tố thứ ba có tác động đến quá trình TĐG liên quan đến “Thông tin hướng dẫn và Nhận thức”, trong đó có các ưu điểm như sau: Hỗ trợ trực tiếp về chuyên môn nghiệp vụ; Công tác bồi dưỡng, tập huấn; Nguồn tài liệu hướng dẫn; Các phần mềm hỗ trợ quá trình TĐG

2.1.2. Các hạn chế và nguyên nhân

- Một là, khó khăn trong việc huy động nguồn nhân lực một cách đầy đủ

- Hai là, một số lợi ích cho đội ngũ viên chức thực hiện công tác tự đánh giá chưa được đảm bảo.

- Ba là, sự hiểu biết chưa đầy đủ về các nội dung và yêu cầu cụ thể của hoạt động tự đánh giá

- Bốn là, khó khăn trong thu thập, xử lý thông tin và minh chứng phục vụ báo cáo tự đánh giá.

- Năm là, hạn chế về tài chính.

2.2. Các giải pháp cải tiến công tác tự đánh giá chất lượng chương trình đào tạo tại Trường Đại học Cần Thơ

2.2.1. Về công tác chỉ đạo và sự giám sát, kiểm tra của lãnh đạo các cấp

- Tiếp tục phát huy tính nhất quán trong chỉ đạo,

về mục tiêu và phương hướng thực hiện công tác kiểm định chất lượng giáo dục từ lãnh đạo Trường và lãnh đạo các đơn vị.

- Tăng cường sự giao tiếp thường xuyên giữa các cấp lãnh đạo; tổ chức các cuộc họp định kỳ để thông báo tiến độ, giải quyết khó khăn theo các cấp theo đúng chức năng và nhiệm vụ, ghi nhận và kịp thời giải quyết các phản hồi từ đội ngũ tham gia công tác TĐG CTĐT.

- Tiếp tục tăng cường công tác giám sát, kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện các trách nhiệm của cá nhân và bộ phận được phân công theo kế hoạch TĐG. Thực hiện chế độ báo cáo đầy đủ, kịp thời theo yêu cầu.

2.2.2. Về các cơ chế phối hợp và huy động nguồn nhân lực

- Phân định rõ ràng nhiệm vụ cho từng viên chức một cách công bằng để giảm áp lực và tránh chồng chéo công việc.

- Khuyến khích các khoa và phòng ban phối hợp chặt chẽ trong quá trình thực hiện TĐG, thông qua việc tổ chức các nhóm công tác liên ngành nhằm chia sẻ thông tin, minh chứng và phát huy sự kế thừa từ kết quả đánh giá đã được thực hiện trước đó.

- Tăng cường sự phối hợp, chia sẻ khối lượng công việc giữa các nhóm công tác nhỏ để cùng nhau thực hiện công tác TĐG, đặc biệt là giữa các nhóm phụ trách các nội dung giống nhau thuộc các CTĐT khác nhau được đánh giá cùng đợt. Tổ chức các hội thảo, các buổi chia sẻ các bài học kinh nghiệm, từ đó rút ra các phương pháp thực hiện tốt nhất.

- Rút ngắn một cách hợp lý về thời gian thực hiện quy trình TĐG để tăng quỹ thời gian cho các giảng viên thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn khác.

2.2.3. Bổ sung các cơ chế hỗ trợ cho đội ngũ viên chức

- Cần xây dựng cơ chế, giải pháp ưu tiên cho các giảng viên chưa có trình độ tiến sĩ có tham gia hoạt động TĐG, như gia hạn thời gian thực hiện tiến trình học tập nâng cao trình độ. Điều này giúp giảng viên có thêm thời gian để tham gia tích cực vào công tác TĐG mà không ảnh hưởng đến việc hoàn thành các mục tiêu cá nhân.

- Cần nghiên cứu quy chế giảm một số lượng giờ nghĩa vụ phù hợp đối với các giảng viên tham gia công tác TĐG CTĐT.

- Áp dụng các hình thức ghi nhận, khen thưởng phù hợp cho những cá nhân hoặc nhóm công tác hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ và có đóng góp tích

cực trong công tác TĐG của Trường, giúp tạo động lực cho toàn bộ đội ngũ.

2.2.4. Cập nhật tài liệu hướng dẫn và phát triển đội ngũ chuyên gia tư vấn

- Phát triển và ban hành các cẩm nang hướng dẫn chi tiết cho từng giai đoạn trong kế hoạch TĐG. Các tài liệu này nên bao gồm thông tin về quy trình, các nội dung cụ thể cần thực hiện, các biểu mẫu liên quan, kết quả công việc cụ thể, giúp đội ngũ viên chức hiểu rõ hơn và thực hiện chính xác các yêu cầu.

- Kết hợp với việc phát hành tài liệu, cần tổ chức các buổi hướng dẫn, tập huấn để giới thiệu về quy trình TĐG và cách sử dụng tài liệu, từ đó nâng cao năng lực cho đội ngũ tham gia.

- Tiếp tục phát triển đội ngũ chuyên gia về khoa học giáo dục, đào tạo theo nền chuẩn đầu ra. Đội ngũ này đóng vai trò tư vấn chuyên sâu cho các đơn vị đào tạo trong quá trình xây dựng và vận hành CTĐT, cũng như quá trình TĐG CTĐT.

- Đào tạo và phát triển đội ngũ kiểm định viên để tạo lực lượng tư vấn trực tiếp cho các cán bộ trong trường đối với công tác kiểm định chất lượng giáo dục; tạo điều kiện và khuyến khích đội ngũ viên chức có thể kiểm định viên tham gia các hoạt động đánh giá ngoài tại các cơ sở giáo dục đại học khác để tham khảo các mô hình phù hợp cho Trường.

2.2.5. Bổ sung kinh phí cho các hoạt động liên quan

- Cần xem xét bổ sung ngân sách cho các hoạt động liên hệ với các bên liên quan và đưa vào kế hoạch ngân sách hằng năm, để sử dụng cho việc khảo sát, mời chuyên gia và tổ chức hội thảo để thu thập ý kiến đóng góp.

- Tiếp tục đơn giản hóa một số quy trình thanh toán để việc thanh toán các khoản chi phí đã được phê duyệt được thuận lợi hơn.

3. Kết luận

Trường Đại học Cần Thơ xác định thực hiện kiểm định chất lượng CTĐT có ý nghĩa thực tiễn đối với việc duy trì và cải thiện chất lượng giáo dục của Trường, thể hiện trách nhiệm giải trình và cam kết của Trường đối với xã hội về chất lượng giáo dục, đồng thời giúp từng bước nâng cao chất lượng đào tạo của Trường theo chuẩn quốc gia và quốc tế. Trong quá trình thực hiện TĐG CTĐT tại Trường trong thời gian qua, yếu tố có vai trò cốt lõi, chi phối nhiều nhất được xác định là nguồn nhân lực và sự phối hợp giữa các cá nhân, đơn vị trong toàn Trường. Bên cạnh đó, sự tác động và giám sát của lãnh đạo các cấp, cũng như công tác hướng dẫn, tập huấn cũng

đóng vai trò quan trọng không kém. Nhằm phát huy được các thuận lợi và khắc phục các hạn chế từ các yếu tố tác động đến công tác TĐG của Trường, năm nhóm giải pháp đã được đề xuất. Việc nghiên cứu thực hiện đồng bộ các giải pháp trên được mong đợi sẽ góp phần giúp Trường Đại học Cần Thơ nâng cao hiệu quả trong công tác TĐG chất lượng CTĐT, tạo ra một môi trường thuận lợi, khuyến khích sự tham gia tích cực của đội ngũ giảng viên và viên chức, từ đó cải thiện chất lượng công tác kiểm định chất lượng giáo dục của Trường trong tương lai, góp phần hoàn thành mục tiêu của quốc gia về Phát triển hệ thống bảo đảm và kiểm định chất lượng giáo dục đối với giáo dục đại học và cao đẳng sư phạm giai đoạn 2022-2030.

Tài liệu tham khảo

[1]. Nguyễn, Cương. (2017). *Chính sách và thực tiễn triển khai kiểm định chất lượng chương trình đào tạo giáo dục đại học ở Việt Nam*. Tạp chí Giáo dục, Bộ Giáo dục và Đào tạo. 401. 11-15.

[2]. Nguyen, L., Tran, T., Pham, T., Nguyen, T., Le, H., Trinh, T., & Nghiem, T. (2021). *Factors Affecting Successful Quality Assurance Implementation in Vietnamese Higher Education: A Qualitative Study*. The Qualitative Report, 26(2), 625-636. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.4564>

[3]. Nguyen, H.C., Evers, C. and Marshall, S. (2017). "Accreditation of Viet Nam's higher education: Achievements and challenges after a dozen years of development". *Quality Assurance in Education*, 25(4), 475-488. <https://doi.org/10.1108/QAE-11-2016-0075>

[4]. Nguyễn, Vinh. (2020). *Thực trạng và xu hướng kiểm định chất lượng các chương trình đào tạo của các cơ sở giáo dục đại học Việt Nam*. Tạp chí Khoa học và công nghệ, 46. 249-260.

[5]. Quyết định số 78/QĐ-TTg ngày 14-01-2022 của Thủ tướng Chính phủ: *Phê duyệt Chương trình "Phát triển hệ thống bảo đảm và kiểm định chất lượng giáo dục đối với giáo dục đại học và cao đẳng sư phạm giai đoạn 2022 - 2030"*. (2022). Hà Nội. Truy cập tại: <https://chinhphu.vn/?pageid=27160&docid=205104>

[6]. Sam, Rosidah & Johari, Juliana & Kassim, Rosni & Buniyamin, Norlida. (2012). *An insight into the process of self assessment report for the purpose of accreditation of an engineering programme: Barriers and problems*. 17-20. 10.1109/ICEED.2012.6779262.